

знания и корѣнно усвояване на модерната тѣхника, безъ да знае вкуса на днешната публика, не може по никакъв начинъ да вирѣе и е рѣшенъ на загинване. Тѣй сѣщо и селенина има нужда да се подигне интелектуално и нравствено. Рационалното и интензивно замледѣлие и скотовѣдство изискватъ по голѣма интелигентностъ. На селенина трѣбва да му се покаже значението на селския животъ и да му се вкорени любовта къмъ отечеството и селскитѣ нрави и обичаи.

Днесъ и за обикновениятъ работникъ е необходимо по голѣма интелигентностъ отъ по-прѣди, за да може по сигурно технически да усвоява материята и работата му да бѣде по-интензивна. За работницитѣ не трѣбватъ само училища, на които цѣльта да бѣде механическото имъ дресиране за бѣдащето имъ занятие, нѣ трѣбва да имъ се даде общо образование, което ще имъ помогне за облагородяване на ума и сърдцето.

2. *Нуждата отъ образованието въ социалния строй.*

Днесъ на една голѣма частъ отъ народната маса, благодарение на невѣжеството ѝ, липсва ясно понятие за възможното и постижимото; тя не знае нищо за сѣществуванието на нѣкаква тѣсна връзка между настоящето и миналото. Въ тази народна невѣжествена маса почва националното чувство да истива и на държавния строй да се глѣда като на едно тиранско учреждение, което се старае да осигури на малцинството въ обществото единъ охаленъ животъ. Вслѣдствие на това въ отечеството ни, както и другадѣ се породиха двѣ противоположни класи, — капиталистическа и работническа, които водятъ ожесточена борба помежду си. Единственото срдѣство за отслабване на тази взаимна вражда е образованието, което ще прѣмахне дълбоката прспастъ, която сѣществува между едната и другата класа. Чрѣвъ образованието ще дадемъ на нашата проста работническа маса точни и ясни повятія за свѣта и ще можемъ да я уверимъ че цѣлото земно кълбо не е нищо друго освѣнъ огромна работилница, въ която всичкитѣ хора сѣ позвани да рѣшатъ своята задача точно и честно, та за това ѝ работническото съсловие не е по-малко полезно отъ другитѣ съсловия, ако то съвѣстно изпълнява своята длъжностъ. Образованието ще увѣри работницитѣ, че и тѣ сѣ, както всичкитѣ други хора, въ свѣта листа на увѣхналия лавровъ вѣнецъ, съ които всѣвишия си украсилъ прѣмждрата глава.

Образованието ще накара капиталиститѣ по добръ да зачитатъ човѣшкото право и достоинството на работника и нѣма да експлоатиратъ неговия трудъ за лична полза, но ще даватъ всѣкому това що му се пада. Освѣнъ това, истинското образувание, което развива ума и облагородява сърдцето, ще развие въ капиталиста любовта къмъ ближния, която се стрѣжи да изглади естественнитѣ неизбежни неравенства, да утѣшава тия, които страдатъ, да дава на ония, които нѣматъ. По този начинъ ще се намалятъ враждитѣ и омразитѣ мѣжду отдѣлнитѣ членове въ обществото и ще настѣпи по голѣмо довѣрие и благосклонносъ мѣжду тѣхъ, а тогава прокарването на всѣка цѣлесобразна социална реформа ще може да стане незабѣлзано, безъ всѣкакво сътрѣсеніе на обществения строй.

Магическата сила на науката нѣма значение само за стопанско-културното положение на единъ народъ, нѣ е като стражъ и за национално-политическата му независимостъ. Нѣмскиятъ географъ Ratzel, като говори